

KÜLÖNFÉLEK

SZEMÉLYI HIREK.

Kyösti Kallio, Finnország elnöke, *Roth Gyula* egyetemi ny. r. tanárnak, a m. kir. erdészeti kutatóintézet vezetőjének és az Erdészeti Kutatóintézetek Nemzetközi Szövetsége volt elnökének az erdőgazdaság fejlesztésére irányuló kutató-munka és annak nemzetközi vonatkozásai, különösen pedig a finn és magyar erdészeti tudományos kapcsolatok elmélyítése körül szerzett érdemeiért, a finn „Fehér Rózsa“ rend középkeresztjét adományozta.

*

A Budapesti Mérnöki Kamara f. hó 11-én tartott ülésén *Biró Zoltán* ny. miniszteri tanácsost, az Országos Erdészeti Egyesület ügyvezetőjét *felsőházi taggá* választotta.

*

József királyi herceg Öfensége, mint a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, *Tóth József* erdőmérnöknek, a Magyar Tudományos Akadémia erdőgazdasága vezetőjének, kiváló és eredményes szolgálata elismeréseképen az erdőtanácsosi címet adományozta.

*

Orosz Antal ny. m. kir. főerdőtanácsos, a hercegprímási uradalom főerdőhivatalának vezetője állásáról előrehaladott kora miatt lemondott.

Visszalépését a Hercegprímás Úr Öeminenciája — teljes elismerésének kifejezése mellett — elfogadta és ügykörének ellátásával *Riedl László* hercegprímási főerdőmérnököt bízta meg, akinek egyidejűleg az erdőtanácsosi címet adományozta.

Ezzel a változással kapcsolatosan a Hercegprímás Úr Öeminenciája *Kulacsy János* erdőmérnököt Marótpusztáról Kemencére helyezte át s megbízta az ottani erdőgondnokság vezetésével, a marótpusztai erdőgondnokság vezetőjéül pedig *Kaltenbach Ferenc* okl. erdőmérnököt nevezte ki, míg a *Jámbor István* elhalálzásával megüresedett bözrsönyirtási erdőgondnokság vezetésével *Kóthay Ödön* hercegprímási s. erdőmérnököt bízta meg.

A SUDÁR-AKÁC IRANT ÉRDEKLŐDŐK FIGYELMÉBE.

A lapunk legutóbbi számában megjelent ismertetés alapján szinte naponta futnak be levelek hozzánk, amelyek sudárákác-mag, illetőleg -dugvány iránti kérelmet tartalmaznak.

Kötelességünknek tartjuk nyomatékosan hangsúlyozni, hogy tőlünk telhetőleg mindenben a legnagyobb készséggel állunk szaktársaink és a telepítési kísérletekkel foglalkozni óhajtó gazdaságok rendelkezésére, de alig hisszük, hogy már a tavasz folyamán nagyobb mennyiségű tenyész-anyag legyen birtokunkban.

A kérdés megoldását úgy gondoljuk legmegfelelőbbnek, hogy a rendelkezésünkre bocsátott magból, illetőleg dugványokból megfelelő helyen és kellő felügyelet mellett esemetéket igyekszünk nevelni és ha ez sikerült, további dugványok nyerése már nem ütközik nagyobb nehézségbe.

A szükséges tenyész-anyag behozatalára vonatkozó törekvésünket a budapesti amerikai követség is szíves pártfogásába vette és amennyiben olyan mennyiségben kapunk magot és dugványokat Amerikából, hogy abból szélesebb körben való szétosztásra is juthat, az igényléseket beérkezésük sorrendjében fogjuk kielégíteni.

A MEZŐGAZDASÁG RACIONALIZÁLÁSA.

A Magyar Racionalizálási Bizottság előadás-sorozatának keretében a f. hó 4-én Szabó Gusztáv dr.-nak, a Műegyetem prorektorának és mezőgazdasági osztálya elnökének vezetése mellett lefolytatott értekezleten Malcomes Béla báró közgazdasági író, a földművelésügyi miniszterium sajtóelőadója, „*A magyar mezőgazdaság racionalizálásának legégetőbb kérdései*” címen tartott igen érdekes előadást, amelyen közgazdasági életünknek számos kiváló képviselője vett részt.

Az előadó rámutatott arra, hogy a racionalizálás a mezőgazdaságban *nemcsak mechanizálás, hanem munkaszervezési, termelés-technikai és értékesítési* okszerűsítés is. Téves tehát az a felfogás, hogy a mezőgazdasági racionalizálás csökkenti a munkaalkalmakat, mert rendszerint éppen az ellenkezője áll fenn.

A helyes irányú okszerűsítés a termelési költségeket csökkenti és így lehetővé válik a mezőgazdasági munkabérek emelése és a mezőgazdaságban foglalkozó társadalmi rétegek szociális helyzetének javítása.

A helyes gazdaság-politika megköveteli a mezőgazdaság és ipar egyensúlyát. Ezt az segíti elő legjobban, ha a racionalizálás — egységes terv alapján — most már a mezőgazdaságban is megindul, miután az iparban aránylag már igen magas fokot ért el.

Különös súly helyezendő azoknak a mezőgazdasági nyersanyagoknak a termelésére, amelyek közvetlen ipari feldolgozás tárgyai és méginkább mezőgazdasági iparunk fejlesztésére.

A mezőgazdasági termelés és értékesítés okszerűsítésére már eddig is számos intézkedés történt, de ezek között szoros összhangot kell teremteni.

Egyik legfontosabb feladat a kisbirtok hozamának megfelelő racionalizálás útján való emelése, a növénytermelés és állattenyésztés szoros összhangba-hozása, a mezőgazdasági termelés vásárlóerejének a növelése, a kereslethez való okszerű alkalmazkodás, és éppen ezért, de gazdasági szempontból is, több fehérjetartalmú növény termelése.

Végül azt javasolta az előadó, hogy agrár-szakértők bevonásával részletes racionalizálási terv dolgoztassék ki, mert csak ilyen egységes és mindent átfogó tervezet alapján lehet az okszerűsítést helyesen végrehajtani.

A nagy tetszéssel fogadott előadáshoz *Hoyos* Miksa gróf titkos tanácsos, a Mezőgazdasági Kamara volt elnöke szolt hozzá elsőnek és érdekes fejtegetései olyan részletkérdéseket is felöleltek, amelyeknek megvitatásában még *Teleki* Mihály gróf, *Lossonczy* István, *Ereky* Károly, *Elek* István dr., *Kelemen* Imre dr., *Szabó* Lajos és *Reinchenbach* Béla dr. is résztvettek.

AZ ÉSZAK-EURÓPAI ÉS OROSZORSZÁGI FÜRÉSZANYAG-TERMELES MECHANIZÁLÁSA.

Az észak-európai és orosz fapiacokon — ellentétben az általunk jól ismert közép-európai fűrészanyag-előállítással — a termelési folyamat erős mechanizálást mutat fel. Ennek magyarázatát részben a termelendő fűrészanyagok nagy mennyiségében, részben az emberi munkaerő drága mivoltában kell keresnünk. Ez utóbbi főleg az észak-európai fűrészanyag-előállításra jellemző.

A termelési folyamat erős mechanizálása már a rönköléssel veszi kezdetét. A rönkölést egy erreszolgáló körfűrész végzi el, amely a szálfákat megfelelő rönkdarabokra vágja. A rönkölőről a rönkök vontatók segítségével jutnak el a rönktelepre, méreteiknek és minőségüknek megfelelő helyre. A rönktérről az anyag ugyancsak vontatók segítségével jut tovább a fűrészházhoz. A fűrészház emeletes épület, amelynek felső részén nyernek elhelyezést a fűrészgépek (gatterek), de nem egyvonalban, hanem páronként egymás előtt, mint rönk- és prizmátvágó keretek. A rönkök tehát előbb a rönkkeretekbe kerülnek. Az innen kikerülő prizmákat továbbító (transzportőr) viszi át a prizmátvágó keretekhez, amelyek a szükségelt fűrészanyagokat állítják elő. Az ezekből kikerülő

deszkák a keretek mellett elhelyezett csúsztatókon jutnak le a félemeletre, ahol az osztályozás történik. A deszkák ugyanis a csúsztatókról a továbbbítóra kerülnek, amely egy nagy termen keresztülhaladva, átviszi a deszkákat az ú. n. osztályozó-asztalra. Ez nem más, mint a továbbbítónak egy skálarendszeren való átvezetése, amely 40 angol láb, azaz 12.20 m. hosszúságban angol lábankénti, azaz 30.5 cm. hosszakra van felosztva. Az osztályozó-asztalt felülről egy erős reflektor fénye világítja meg. Az asztal előtt egy emelvényen áll az osztályozó, aki egy billentyűs szerkezetet kezel, amelynek mindegyik gombja egy-egy angol láb távolságban egymástól az osztályozó-asztal felett elhelyezkedő körfűrész rész üzembehelyezésére szolgál.

Az osztályozás ezekután a következőképen történik: Az osztályozó az előtte áthaladó deszkát, — amelyet ugyancsak egy gombnyomás segítségével maga előtt meg is fordíthat — megvizsgálja és a minőségnek nem alkalmas részt a szükségeltet hosszának megfelelő gombnyomással megindított körfűrészszel levágja. Az így kezelt deszka tovább folytatva útját, a transportőrön egy másik osztályozó elé kerül, aki most már a maga előtt szétágazó, különböző minőségeket és méreteket jelentő továbbbítókra osztja el a deszkákat. Amennyiben a deszkák további megmunkálás pl. gyalulás alá kerülnek, úgy egy a gyalugéphez vezető transportőrré irányítja a deszkákat. Ezeknek a továbbbítók végein kis kocsi vannak, amelyek ugyancsak a transportőröknek megfelelő különböző minőségeket és hossz méreteket jelentenek. A kikerülő deszkák a kis kocsi hullanak az anyagtelepre viszi a deszkákat, minőségüknek és méreteiknek megfelelő helyre. Ezek a kocsi ember által irányított, de motorral hajtott kocsi.

Amint az eddig nagyvonalakban tárgyaltakból láthattuk, az emberi erő alkalmazása meglehetősen háttérbe szorul az észak-európai és orosz fűrészanyag-termelésnél. Téves volna természetesen azt hinnünk, hogy egy ilyen mechanizálási folyamatnak ne volnának meg a hátrányai. Eltekintve a szociális stb. kérdésektől, gondoljunk elsősorban csak az osztályozásra, amely ilyen körülmények között olyan finomabb munkát egyáltalában nem enged meg, mint amilyent közép-európai fűrészüzemekben láthatunk. Ezért érthető, hogy ezek a fapiacok miért ragaszkodnak az „*unsortierte*,” vagy a „*sägefällende*“ eladásokhoz.

Dr. Rózsa György.

A ROVAROK REPÜLŐ-ÚTJAI.

Az amerikai földművelésügyi miniszterium a Louisiana államban lévő Tallulah városka mellett egy rovar-tani kísérleti

állomást állított fel, amelynek egyedüli feladata annak a megállapítása, milyen szárnyas, sőt szárnyatlannak ismert rovarok röpködnek a levegőben, milyen magasságban és milyen mennyiségben.

Ennek az állomásnak különleges repülőgépek állanak rendelkezésére, amelyeken megfelelően szerkesztett rovarfogó készülékek nyernek elhelyezést.

A rovarvadászok jelentései már is tekintélyes köteteket tesznek ki. 1400 felszállással és összesen 1000 repülőóra alatt a nappalnak és éjjelnek minden időszakában és minden magasságban átfésülték a levegő-tengert, télen-nyáron egyaránt.

A vadászat eredményei igazán meglepőek.

5000 méter magasságban még pókokat is találtak, amelyeket pedig tudvalevőleg nem teremtett repülésre az Ūristen.

Legnagyobb a „forgalom“ mindig vihar előtt és nappal általában erősebb mint éjszaka.

60—5000 méter magasságig jóformán minden rovarkárosítót megtaláltak a vadászok, köztük sáskákat, tücsköket, sőt könnyvolyokat is (2000 méter magasságban!) és számos olyan bogarat, amelyekről eddig azt hitték az entomológusok, hogy csak a föld felületén élnek.

A MŰSZAKI SZÓPÁLYAZAT EREDMÉNYEI.

A „Technika“ által hirdetett s lapunkban is közölt hat pályázat 1937. évi június hó 10-én lejárt. Részletes eredményei a következők:

1. A gépszerkezettan köréből kiírt *hidrogépek*-re beérkezett 12, a *turbiná*-ra 31 különböző szó. Ezek közül a bírálóbizottság, *Pattantyús Á. Géza* dr. műegyetemi ny. r. tanár elnöklésével a következőképen döntött:

hidrogépek = **folyadékgépek.**

Beküldte május 3-án: *Teki Rezső* okl. gépészmérnök a Felten & Guilleaume Rt.-nál. Budapest, XI., Budafoki-út 60.

turbina = **örvénygép.**

Beküldte április 26-án: *Gáll Imre* székesfővárosi mérnök, Budapest, IX., Kinizsy-utca 10.

2. Az épületszerkezetek köréből kiírt *parkettá*-ra beérkezett 46, és a *ballusztter*-re beküldött 17 szó közül a bírálóbizottság *Sándy Gyula* műegyetemi ny. r. tanár elnöklésével a következőket találta a legmegfelelőbbnek:

parketta = **rakotta.**

(Merész, de jól használható új szó a rántotta mintájára.) Beküldte (május 27-én): *Volny* József okl. gépészmérnök. Budapest, VII., Csengery-u. 30. II. 3.

balluszter = **korlátbáb**, *ballusztrád* = **bábos korlát**.

Beküldte (május 15-én): *Botha* József okl. építészmérnök. Budapest, XI., Horthy Miklós-út 22. III. 1.

3. Az építészet köréből kiírt (nem az angol, hanem a *pesti ügynevezett*) *hall*-ra beérkezett 32, valamint a *foyer*-ra bejött 28 szó közül *Wälder* Gyula műegyetemi ny. r. tanár elnöklésével a bizottság a következőképen döntött:

hall = **osztószoba**.

Beküldte (április 27-én): *Kálmán* Károly okl. mérnök a székesfővárosi Vízműveknél. Budapest, IV., Reáltanoda-utca 2. II. em.

foyer = **társalgó**.

Beküldte (május 11-én): *Bozsó* Ferenc érsekuradalmi mérnök, Kalocsa.

4. A vasszerkezetek köréből 30 változat érkezett be a *konzoltartó*-ra, 17 pedig a *diafragmá*-ra. *Kossalka* János dr. műegyetemi ny. r. tanár elnöklésével meghozott döntés a következő:

konzoltartó = **kinyúlótartó**.

Beküldője (május 12) névtelen maradt, jelezve ezzel, hogy a kitűzött díjra igényt nem tart. A bizottság úgy határozott, hogy az így visszamaradt összegből újabb, később kiírandó szópályázatot fog jutalmazni.

diafragma = **merevítőfal**.

(Pályázaton kívül érkezett szó.) A bizottság a kitűzött díjat a szabályszerűen beküldött legjobban megközelítő eredmény: *rekeszfal* beküldőjének, *Volny* József okl. gépészmérnöknek kiutaltatta.

5. A villamosságtan köréből kiírt pályázatunkra a *frekvenciá*-ra 28, a *kondenzátor*-ra 21 szópályázat érkezett be. *Selmeczi Pöschl* Imre műegyetemi ny. r. tanár elnöklésével hozott döntés a következő:

frekvencia = **szaporaság**.

Beküldte (április 27-én): *Tóth* László II. é. mérnökhallgató. Budapest, IX., Üllői-út 51. Horthy Kollégium.

kondenzátor = **gyűjtő**.

Beküldötte (április 27-én): *Kálmán* Károly székesfővárosi mérnök, a Vízművek könyvtárosa.

6. Az élelmiszeripar köréből kiírt *konzerv* és *keksz* szavak magyar megfelelőjére kiírt pályázat a beérkezett nagyszámú

(29 + 31) pályázat ellenére **eredménytelen** maradt. A bírálóbizottság *Vuk Mihály* dr. műegyetemi ny. r. tanár elnöklete mellett úgy határozott, hogy a két kiírt szó pontos meghatározását közétéve, a pályázatot f. évi december hó 15-ig meghosszabbítja.

GYANTA-CSAPOLÁSI KISÉRLETEK ERDEIFENYŐKÖN.

Érdekes közleményben számol be *Fitz* a brünni mezőgazdasági főiskola évkönyvében azokról a próbálkozásokról, amelyeket a Selmebányán működő csehszlovák erdészeti kísérleti állomás folytatott a közeli erdeifenyvesekben gyantanyerés céljából.

Az eredmények teljesen kielégítőeknek látszanak.

A megcsapolt 407 törzsből elég tiszta gyantát nyertek, amely gőzzel való lepárlás után 21.3 százalék terpentint és 69.5 százalék kolofóniumot adott. Hamú- és vastartalom, valamint egyéb tulajdonságok tekintetében a nyert gyanta egyáltalában nem különbözik a külföldi származású anyagtól, úgy hogy ipari célokra éppen olyan jól használható.

Ez a kísérlet annál figyelemreméltóbb, mert az is beigazolást nyert, hogy a megcsapolt törzsek növedékben sem szenvedtek észrevehető veszteséget.

KERÍTÉS-OSZLOPOK TARTÓSABBA-TÉTELE,

A német vegyipar újabban különböző oltóanyagokat hoz forgalomba, amelyek a fatestbe vezetve, azt lényegesen tartósabbá teszik, mint az általánosan alkalmazott kátránnyal vagy carbolineummal való felületi kezelés.

Kerítés-oszlopoknál a földbe kerülő részen természetesen sűrűbben kell a telítőanyag bevezetésére szolgáló lyukakat fűrní és fontos, hogy ezek lehetőleg ferde irányban (lefelé!) haladjanak az oszlop közepe felé.

Oltóanyagul leggyakrabban a fluornátriumot vagy arzén-savas nátront, esetleg a kettőnek keverékét alkalmazzák.

A folyadék befecskendezése után a lyukak nyílását parafavagy fadugóval zárják el.

RAKOTTA* VÖRÖSFENYŐBŐL.

Oroszországban az erőművi famegmunkálás céljaira létesített kutatóintézet hosszú idő óta alapos vizsgálatokat végez an-

* Legyünk következetesek és fogadjuk el a műszaki szópályázaton díjat nyert magyar kifejezést a parketta helyett!

nak eldöntésére, milyen mértékben lenne a vörösfenyő fája is alkalmas parkettának.

Az eddigi eredmények azt mutatják, hogy ha nem támasztunk túlságos igényeket az anyaggal szemben, tehát kisebb hosszúsági és szélességi méretekkel is megelégszünk, a vörösfenyő igen használható anyagot ad. A felületnek a gyantától való megtisztítására közönséges szóda-oldattal való kezelést ajánlják.

A tölgyvel szemben a vörösfenyő-rakotta alkalmazása 40 százalékos költségmegtakarítást jelent.

ISMÉT A FAGÁZ-AUTÓKRÓL

Németországban a legutóbbi kimutatás szerint már 7500 fagázzal hajtott személy- és teherautó van forgalomban!

Ausztriában pedig a Bécs—Graz és Bécs—Salzburg útvonalakon a *Hirtenberger Patronenfabrik* cég, amely a Grunert-féle fagáz-generátorokat is gyártja, minden 30—40 km-es szakaszon egy-egy, a fagáz előállításához szükséges aprított-fát elárúsító helyet (*Holztankstelle*) állított fel az egyre élénkülő fagázautó-forgalom zavartalan üzemének a biztosítására.

Hol vagyunk mi még ettől...!

HELYREIGAZÍTÁS.

Lapunk legutóbbi számában két sajnálatos sajtóhiba maradt.

A „Halálozások“-rovatban, mint Pozsony város erdőhivatalának sok éven át volt vezetőjét, *Fejér Pált* kívántuk elparentálni.

A 877. oldal 2. sorában „erdőlakók“ helyett az „erdőalakok“ kifejezés teendő.
